

STORE NORSKE LEKSIKON

Språkrådet
post@sprakradet.no

Oslo, 4. februar 2026

Høringsuttalelse om endring av skrivemåte fra Tyrol til Tirol

Vi viser til Språkrådets høringsnotat «[Framlegg til rettskrivingsendringer i nynorsk og bokmål 2026](#)» (26. januar 2026). Høringsuttalelsen gjelder punkt 3.4.

Store norske leksikon fraråder å endre den normerte skrivemåten Tyrol til Tirol for området i Østerrike og Italia. Hvis normeringen likevel endres, anbefaler vi at Tirol tas ut, slik at Tyrol blir eneform for både området og den østerrikske delstaten; eventuelt at Tyrol/Tirol gjøres valgfritt.

Vi mener at forslaget om å erstatte Tyrol med Tirol som eneform legger for stor vekt på endonymiprinsippet og for liten vekt på etablert norsk bruk og normeringstradisjon. Det er ikke grunnlag for å erstatte Tyrol med Tirol som eneform i norsk.

Skrivemåten Tyrol er klart mest brukt i norsk skriftkultur, både i aviser, bøker, leksika og i allmenn nettbruk, og framstår som den umarkerte og forventede norske formen. Skrivemåten sammenfaller også med dansk (*Tyrol*) og svensk (*Tyrolen*). Det er ingen klar grunn til at norsk bør avvike fra de andre skandinaviske språkene her. Norsk bruker riktignok flere endonymer i bynavn enn dansk og svensk, men har omtrent like mange eksonymer for land- og områdenavn.

Y-formen dominerer også i avledninger som tyrolerhatt, tyrolermusikk og tyrolerstil. Disse ordene er i praksis leksikaliserte kultur- og stilbetegnelser, ikke bare transparente avledninger av et stedsnavn.

Store norske leksikon
Grensen 3, 0159 Oslo
redaksjonen@snl.no
www.snl.no
Org.nr. 914 337 658

Med opptil 3 millionar unike brukarar i månaden og 600 000 lesne artiklar kvar dag er Store norske leksikon den største norske nettstaden for forskings- og kunnskapsformidling. Nettstaden blir gjeve ut av den ideelle foreininga Store norske leksikon, medlemene er dei norske universiteta og andre ideelle kunnskapsinstitusjonar. Innhaldet i leksikonet blir skrive og oppdatert av 1300 fagansvarlege, der fleirtalet er forskarar ved universiteta.

BÅDE ENDONYMI OG EKSONYMI I NORSK NAVNENORMERING

Høringsnotatet gir inntrykk av at endonymiprinsippet har en mer dominerende rolle enn det faktisk har i norsk navnenormering. Vedtaket i [Rettskrivningsendringer fra 1. juli 2005](#), som det vises til, er svært kortfattet og uten kontekst. Det forholder seg heller ikke til de både etablerte og normerte norske eksonymene.

Endonymiprinsippet står sterkt i norsk navnenormering når det gjelder byer, men for regioner, områder og land er bildet langt mer variert:

- For land brukes i hovedsak norske eksonymer, f.eks. Tyskland, Østerrike og Sveits.
- For byer brukes endonymer, for eksempel Venezia, Firenze og München.
- For regioner og områder er det en blanding, der tradisjon og bruk ofte veier tyngre enn streng endonymi – særlig for historiske regions- og landskapsnavn (Flandern, Catalonia, Böhmen).
- For naturobjekter er det også en blanding, for eksempel er Alpe, Rhinen og Themsen etablerte norske navn som avviker fra de endonyme formene.

Navnet Tyrol viser til et historisk-geografisk landskap, ikke til en by eller en entydig avgrenset administrativ enhet. Dette skiller Tyrol fra tilfeller der endonymiprinsippet står særlig sterkt. Endonymiprinsippet bør derfor ikke overstyre bruksprinsippet i dette tilfellet.

LIGNENDE EKSEMPLER OG NORMERINGSUTFORDRINGER

Den normerte norske skrivemåten Catalonia samsvarer verken med katalansk (*Catalunya*) eller spansk (*Cataluña*). Likevel er Catalonia en veletablert og funksjonell norsk form. Det er en stor fordel å kunne bruke et eksonym om akkurat denne regionen, og slippe å velge mellom ett av språkene – et valg som i seg selv kan oppfattes som politisk eller normativt.

Flandern er også en innarbeidet og normert norsk skrivemåte, men samsvarer verken med nederlandsk (*Vlaanderen*) eller fransk (*Flandre*). Her er det også en fordel å slippe å ta stilling til om man skal legge et annet språk enn norsk til grunn for normeringen.

Språkrådet har normert både Böhmen og Čechy som navn på den vestligste regionen i Tsjekkia. Čechy er det endonyme navnet. Böhmen er det tyske navnet, men har gjennom lang bruk blitt et etablert norsk eksonym. Böhmen er klart mest brukt.

På tilsvarende måte er Tyrol en etablert norsk form som ikke samsvarer fullt ut med endonymet Tirol, men som fungerer godt og er innarbeidet i norsk.

Begrunnelsen for å endre fra Tyrol som enform til Tirol som enform framstår som svak og lite gjennomtenkt. Hvis man også vil legge endonymiprinsippet til grunn for navn på regioner og områder, vil det skape utfordringer og tradisjonsbrudd langt utover dette enkelttilfellet.

NORSKE NAVN BØR BEVARES

Vi mener at regionnavn i større grad bør ha norske eksonymer, og at regionnavn bør oversettes til norsk der det er mulig. Det er for eksempel mye enklere å forstå regionsnavn som Stor-Polen (*Wielkopolska*), Sør-Kordofan (*Janūb Kurdufān*) og Nordvest-Vietnam (*Tây Bắc Bộ*), enn å bruke de endonyme navnene.

Å kunne forstå, dekode og kjenne igjen stedsnavn gjør kulturell, politisk og geografisk kunnskap lettere tilgjengelig. Det styrker evnen til å orientere seg i internasjonale forhold og til å forstå andre samfunn enn sitt eget.

Tradisjonelle regions- og områdenavn er også viktige kulturbærere. Der det finnes norske navn, bør disse i all hovedsak bevares. Vi mener at dette også gjelder Tyrol – denne skrivemåten har lang tradisjon, og er godt innarbeidet i alt fra leksikonartikler til juskartonger.

MISVISENDE PÅSTANDER OM LEKSIKON I ARTIKKELEN OM TYROL/TIROL I NAMN OG NEMNE

Høringsnotatet viser til en artikkel av Hanno Sandvik* i *Namn og Nemne*. I artikkelen brukes SNL og våre forgjengere som argumentasjon for at «Tirol» er en etablert navneform i norsk.

Det er korrekt at Store norske leksikons papirutgaver i hovedsak har skrevet Tirol (men også Tyrol). Det er imidlertid viktig å påpeke at papirutgavene av SNL i stor grad fulgte et svært strengt og til dels overdrevent endonymiprinsipp. For eksempel var Fransk Polynesia i 2005-utgaven av papirleksikonet oppført som *Polynésie Française*, og Catalonia var oppført som *Cataluña* (det spanske navnet).

At SNL for lenge siden har brukt Tirol, kan derfor ikke brukes som argument for at denne skrivemåten er den mest etablerte, eller at det er den mest hensiktsmessige normen i dag.

Papirutgaven av SNL forholdt seg i liten grad til Språkrådets stedsnavnvedtak og fulgte et endonymiprinsipp som favoriserte majoritetsspråk i de enkelte land. I dag følger redaksjonen i hovedsak Språkrådets vedtak. Der Språkrådet ikke har fastsatt normering, bruker vi så langt som mulig norske oversettelser eller eksonymer av regionnavn.

Vennlig hilsen

STORE NORSKE LEKSIKON

Ola Nordal

redaksjonssjef

* Hanno Sandvik er av tysk/østerriksk herkomst. Han er biolog og forsker ved Norsk institutt for naturforskning. Han har forfattet [norske Wikipedias navnekonvensjoner for flerspråklige områder i Italia](#).